

Leren en studeren

Weet jij wat leren is? Kun je daar een helder antwoord op geven? Als je er goed over nadenkt beseft je al snel dat de vraag stellen makkelijker is dan beantwoorden. Natuurlijk kun je zeggen dat je aan een hogeschool studeert. Maar wat is studeren? Leer je als je de docent ontmoet, of beter nog als de docent gaat vertellen? Is leren het kopiëren van de kennis van anderen? Of leer je van je medestudenten tijdens projecten? Dat zijn eigenlijk wel erg goede vragen, maar de antwoorden zijn niet zo eenvoudig.

Er woedt in Nederland al enige tijd een stevige discussie over het onderwijs. De studenten openen websites en schrijven dat ze te weinig les krijgen, kamerleden zeggen dat de hogescholen te weinig contacturen tussen de student en de docent organiseren. En de Telegraaf publiceerde nu al enige keren een verslag van studenten die voltijds studeren maar wel heel weinig docenten per week zien.

Toch is het nog steeds de vraag wanneer en waardoor je leert. Ik weet zeker dat in mijn schooltijd er enige docenten erg belangrijk waren. Van heel wat docenten weet ik niet veel meer, maar er zijn er die een diepe indruk op mij hebben nagelaten. Ze hebben dingen tegen mij gezegd die mij enorm geholpen hebben. Overigens zijn het allemaal erg positieve dingen. Zo werkt het geheugen nou eenmaal. Mijn rector Veerman van het Christelijk Lyceum Delft vertelde me dat ik heel goed zou zijn in organiseren en binden van mensen. Dat had mijn vader nou nooit tegen mij gezegd, hij wel en ik vergeet het nooit meer. En mijn tekenleraar, Jaap Vegter, noemde mij erg creatief en origineel en ik ging me er toen ook even naar gedragen. Later op de universiteit merkte ik dat mijn professor Beerling mij de basisgedachte van filosoof Immanuel Kant wilde overdragen. Ik had daar niet om gevraagd, maar hij vond dat nodig voor mijn ontwikkeling. Het aardige van al die leermeesters is dat ik pas veel later heb ontdekt hoe belangrijk en waardevol ze voor mij zijn geweest. De diepte van hun adviezen kon ik op twintigjarige leeftijd niet doorzien.

En zo gaat het ook in ons onderwijs. Jean Jaminon, Edwin van Rooyen en ik organiseerden laatst een debatcursus voor studenten bestuurskunde, integrale veiligheid en management in de zorg. Drie maandagen van 9.30 tot 16.30 uur achter elkaar in de aula. Wat was het spannend. Studenten die zich heel goed hebben voorbereid, nieuwsgierig zijn, die alle argumenten op een rijtje hebben en dan bloedzenuwachtig voor de grote groep moeten presteren. Ik genoot van mijn rol als voorzitter van de discussie, ik zag hun twijfels en hun leerproces en dacht steeds, positief blijven, altijd positief blijven, al deze jonge mensen proberen op hun eigen niveau nieuwe kennis en vaardigheden te verwerven. Ik sprak bij iedere pauze de studenten aan, vroeg hoe ze het zelf vonden en moedigde ze aan. Ik zag de opgetogen gezichten. Ik gaf als voorzitter ook richting aan de debatten, soms bijna ongemerkt voor de studenten, soms juist heel duidelijk door mijn armen naar de hemel te heffen en een student af te kappen. Ik gaf ze feedback en voelde hoe plezierig ze dat vonden. Toen ik na de derde maandag om half vijf de trap op liep naar mijn werkkamer voelde ik me enorm trots op mijn studenten, wat hadden ze het goed gedaan. In drie weken zag ik ze groeien van aarzelende opposanten tot felle debaters die alle laden open trekken en regelmatig emotioneel worden. Ik liep fluitend naar mijn werkkamer. Wat is leren toch ontzettend stimulerend, ik kan me niet voorstellen dat er leuker werk is dan lesgeven aan een jonge generatie studenten die leergierig alles uit hun docenten halen. Er is ook niets leukers dan kennis overdragen of iets voordoen en dan zien dat jouw studenten leren door het gedrag van de leraar over te nemen. En ik heb ze gecompimenteerd omdat ze dat verdienden.

Wat is leren eigenlijk? Het is in ieder geval feedback van je docent krijgen, negatieve feedback, een onvoldoende, maar veel belangrijker een voldoende of een goed of een excellent, een compliment, en dat integreren in je eigen kennis en gedrag. De kwaliteit van de docent is dus heel belangrijk. De oudere generatie heeft veel ervaring en herkent in de jonge generatie wat ze zelf heeft meegemaakt, zoveel is er niet veranderd in het leren in de afgelopen 2000 jaar, een compliment voor de student die goed presteert doet wonderen, zouden we misschien vaker moeten doen. Veel contact, wekelijks, tussen de student en de docent is daarmee een belangrijke voorwaarde, dat is zeker.

Pim Breebaart

April 2007, gepubliceerd in Atrium, Personeelsblad van De Haagse Hogeschool